

Çocuk ile Edebiyat Arasındaki Bağlantı Yolu: Kütüphane

Mehlika KARAGÖZOĞLU ASLIYÜREK*

Çocuk olsun, yetişkin olsun, her insan bilgiye ve özellikle edebiyata kütüphanelerle ulaşır. Kütüphaneler, kişinin alım gücü ne kadar iyi olursa olsun, bir ihtiyaçtır. Farklı ellerde dolaşan kitapların serüvenlerine dâhil olmanın zevki bir yana, her gittiğinde başka başka yayınevlerinden farklı farklı kitapları bulmak, bir kitabı ararken bir başkasına dalıp gitmek, yeni yazarlar, yeni hikâyeler, yeni yayıncılar keşfetmek, heyecanlı bir okur için kütüphaneleri olmazsa olmaz kılar. Orada en sevdiğiniz kitabın ilk baskısını bulabilir, *Küçük Prens*'in farklı çevirilerini inceleyebilirsiniz. Orada yeni çıkan bir dergiden haberdar olur, almayı aklınıza getirmeyeceğiniz bir çizgi romana göz atarsınız. Orada durur, düşünür, kendinizi dinler ve elinize aldığınız her yeni kitapta yeni biri olursunuz. Bu durum, yeterli kütüphanelere sahip olan dünya ülkelerindeki bütün insanlar için geçerlidir.

Yeterli kütüphanelere sahip ülkelerde çocuklar, kitapla, kütüphaneyle, yani edebiyatla daha bebekken tanışırlar. Doğdukları andan itibaren anneleri ya da bakıcıları ile kütüphaneye davetli olan minikler, kendilerine göre masallar, ninniler dinleyip tekerlemeler ile şenlenen zıplama hoplama eğlencelerine katılırlar. Bir yaşına ulaşanlar ve üzerindeki, hikâyeler, şarkılar, oyunlar ve diğer eğlenceli etkinlikler için ayrı programlara tabi tutulurlar.¹ Anneleri kendilerine göre kitap ve dergileri karıştırırken onlar akranları ile masal dinler², drama çalışmalarında edebiyatı keşfederler.

Kütüphanelerde bütün yaş gruplarının katılabileceği hikâye dinleme saatleri de vardır. Bebekler, çocuklar ve gençlere kendilerini geliştirirken sosyalleşebilecekleri bir ortam sunan kütüphaneler, edebiyatı sevdirmek için ne gerekiyorsa yapan kurumlardır.

Okumayı seven çocuklar için ilgi alanlarına göre tavsiye kitap listeleri oluşturulur. Macera kitapları, hayvan hikâyeleri, bilim-kurgu kitapları, halk hikâyeleri, peri masalları, komik öyküler, çizgi romanlar, kitap kapaklarının görselleri ve tanıtıcı bilgiler ile web

* Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Araştırma Görevlisi.

1 Londra Halk Kütüphanesi, <http://www.londonpubliclibrary.ca/node/17033> (15.09.2014)

2 Washington Halk Kütüphanesi, <http://www.washington.lib.ia.us/images/homepage-flyers/storytimes.jpg/view> (19.09.2014)

sitesinde listelenir. Dahası, kütüphaneciler, hazırladıkları videolar ile seçtikleri kitapları tanıtır.³ Çocuk isterse danışma kütüphanecisinden yüz yüze de destek alabilir.

Okuma zorluğu çeken ya da kitap okumayı sevemeyen çocuklar için birer kütüphane gönüllüsü ile bire bir ortak okumalar yapılır. Buradaki tek amaç, çocuğun kalbine okuma sevgisinin ilham edilmesidir. Kütüphane gönüllüleri, çocukları okuma-yazma temelli oyunlar, etkinlikler ve el sanatlarına yönelme konusunda cesaretlendirirler. Bu konuda özel bir eğitime tabi tutulmuşlardır. Öte yandan aileler çocukla birlikte kitap okumak için özendirilir; ve ebeveynler için İnternet güvenliği, şiddet ve evde çocuk eğitimi hakkında bilgilendirici eğitimler düzenlenir.

Gelişmiş ülkelerde kütüphaneler ve okullar arasında sıkı bir işbirliği vardır. Kütüphaneci, öğretmen ve öğrenciler, karşılıklı ziyaretlerde bulunurlar ve daha yaratıcı etkinlikler için birlikte çalışırlar. Kütüphane, okul ve öğretmene çocukların okuma alışkanlığını geliştirmesine yardımcı olacak materyal desteğini ve her türlü iş birliği olanağını sunar.

Kütüphanelerde çocuklara ödev hazırlama desteği de sunulur. Çocuklar, yabancı dil eğitimi, matematik, fen ve teknoloji dersleri ile sosyal çalışmalar için en önemli desteği, yani doğru ve güvenilir bilgi kaynağı desteğini alırlar. En güzel sözlükler, en bilge ansiklopediler, en eğlenceli atlaslar, en can alıcı görsel-işitsel-çevrimiçi kaynaklar, çocukların hizmetindedir. Çocuklar bu kaynakların nasıl kullanılacağını öğrenir ve doğru bilgiye doğru yerde ulaşma konusunda alışkanlık edinirler. Bazı kütüphanelerde kütüphaneciler ödevlerinde zorlanan çocuk kullanıcılarına canlı bağlantı ile cevap verirler.⁴

Kütüphane mekânları çocukların ruh ve beden gelişimlerini destekleyecek şekilde tasarlanmıştır. Masal kahramanları, geometrik desenler, hayvan figürleri ile süslenmiş yumuşak mobilyalarla döşenmiş renkli ve eğlenceli salonlarda çocuklar cıvıl cıvıl oyuncaıklardan çok pırıl pırıl kitaplara koşarlar. Kütüphane web sitesi de kütüphane mekânının gökkuşağını aratmayacak zenginliktedir. Web sayfasına eklenmiş oyunlar yazar araştırma, kitap eşleştirme gibi kitap okumayı özendirici özelliktedir. Bu sayfada, farklı gruplar için düzenlenen etkinlik takvimleri, ikinci bir yabancı dili öğrenmeye imkân tanıyacak bağlantılar, indirilmeye hazır e-kitaplar ve okuma zevkini geliştirecek her türlü psikolojik unsuru bulabilirsiniz.

Yeterli kütüphanelere sahip ülkelerde yetkili yetişkinler, geleceğin bilinçli, kültürlü, kişiliği oturmuş bireylerinin edebiyat zevkini tatmış çocuklardan oluşacağını bildikleri için bu konuda ellerinden geleni yaparlar. Peki ya bizim ülkemizde? Ülkemizde halk ve çocuk kütüphaneleri, mekân estetiğinden yoksun salonlar, nitelik ve nicelik bakımından yetersiz dermeler, uzman personel yokluğu ve ilgisizlik nedeniyle, farklı yeni etkinlikler düzenlemek bir yana, vermesi gereken en temel hizmetleri dahi vermekte zorlanmaktadır.

Kütüphanelerimiz sayıca da yetersizdir. Ve ne yazık ki Türkiye’de kütüphane başına ne kadar çocuk düşer ve bu çocukların kendilerine en yakın kütüphaneye ulaşması için ne kadar yol gitmesi gerekir soruları da kimselerin aklını kurcalamamaktadır.

3 Linda’nın Kitap Seçimi, Londra Halk Kütüphanesi, <http://www.londonpubliclibrary.ca/kids> (15.09.2014)

4 Los Angeles Halk Kütüphanesi Çocuk Sayfası, Canlı Ödev Yardımı Sayfası, http://kidspath.lapl.org/kidspath/homework/live_homework_help.html (15.09.2014)

Ülkemiz, maddi manevi değerleri, ekonomik zenginlikleri ve insan kaynakları ile çağa yetişecek kütüphaneler kurmaya, bu kütüphaneleri işlevli kılmaya muktedirdir. Ancak gerekli vizyon, ileri görüşlülük ve idealizm olmadıkça, yurdun dört bir köşesindeki çocuklarımız iyi kütüphanelerden, iyi kitaplardan ve mutlu bir gelecekten mahrum kalacaktır.

Kaynaklar

Linda'nın Kitap Seçimi, Londra Halk Kütüphanesi, <http://www.londonpubliclibrary.ca/kids> (15.09.2014)

Londra Halk Kütüphanesi, <http://www.londonpubliclibrary.ca/node/17033> (15.09.2014)

Los Angeles Halk Kütüphanesi Çocuk Sayfası, Canlı Ödev Yardımı Sayfası, http://kidspath.lapl.org/kidspath/homework/live_homework_help.html (14.09.2014)

Washington Halk Kütüphanesi, <http://www.washington.lib.ia.us/images/homepage-flyers/storytimes.jpg/view> (17.09.2014)

Resim: Sibel Demirtaş